

'Αλεξάνδρου, ἰδίως τὸν φόνον τοῦ Κλείτου, ἐπιλέγει· «'Αλλὸ καὶ ταύτας τὰς ὀλίγας αὐτοῦ πονηρὰς πράξεις κατέστησε περιωνύμους διὰ τῆς μετanoiάς· ὥστε ὁ κόσμος ἐλησμόνησεν αὐτάς, ἐνθυμούμενος μόνον τὸ σέβας τοῦ ἀνδρός πρὸς τὴν ἀρετὴν· ὥστε ἐθεωρήθησαν ὡς συμφοραὶ μᾶλλον τυχαῖαι ἢ ὡς ἴδια αὐτοῦ πράξεις· ὥστε οἱ μεταγενέστεροι θεωροῦντες τὰ ἁμαρτήματα ἐκεῖνα, ὑπὸ τοῦ κάλλους τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καλυπτόμενα ἠλέησαν μὲν αὐτὸν ἐνίοτε ἀλλὰ δὲν ἐμίσησαν ποτέ».

Αὕτη εἶναι ἡ περὶ 'Αλεξάνδρου ἀλήθεια. 'Αναμάρτητος βεβαίως δὲν ὑπῆρξε, μάλιστα περὶ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου, ὅτε τὰ πάθη αὐτοῦ ὑπερέβαλον τὰ ὅρια τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν. Οὐδὲν ἤττον ὅμως ἀνεδείχθη οὐ μόνον

Νόμισμα κοπὲν ἐν 'Αλεξανδρείᾳ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ 'Αλεξάνδρου

(Ὁ 'Αλέξανδρος φορῶν δορᾶν ἐλέφαντος.
ἐπιγραφή «ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ», Ζεὺς
ἀετοφόρος καὶ Πήγασος)

τῶν κατακτητῶν ὁ μέγιστος ἀλλὰ καὶ τῶν κυβερνητῶν ὁ μᾶλλον μεγαλεπήβολος καὶ ἀγαπητός. Τὸ κράτος τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησεν ἠπλοῦτο ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς θαλάσσης μέχρι τῶν Ἰμαλαίων καὶ ἀπὸ τῶν ἀφρικανικῶν ἐρήμων μέχρι τῶν στεππῶν τῆς 'Αραβικῆς λίμνης. Ἄν δὲν ἐξελλήνισεν ἅπασαν τὴν ἀχανῆ ἐκείνην μοναρχίαν, ἔρριψεν ὅμως τὰ πρῶτα σπέρματα τοῦ ἔργου ὅπερ μετέπειτα συνεπλήρωσαν οἱ διάδοχοι. Ἐκ τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων ἡ γνωστὴ ἄχρι τοῦδε ἱστορία αὐτὸν πρῶτον ἐπωνόμασε Μέγαν.

[> Ἡ προσωνομία αὕτη τρεῖς περίπου αἰῶνας καὶ πλέον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ 'Αλεξάνδρου ἤρξατο διδομένη αὐτῷ, διότι ἐκ τῶν ὀπωσοῦν ἐγκρίτων συγγραφεῶν παρὰ Πλουτάρχῳ τὸ πρῶτον, καθ' ὅσον ἐγὼ γινώσκω, ἀπαντᾷ αὕτη, ἐνῶ ὁ Πομπήτιος ἐν τῇ συγγρόνῳ αὐτῷ ἱστορίᾳ ἐκλήθη **magnus**, ἦτοι δύο περίπου αἰῶνας πρὸ τοῦ 'Αλεξάνδρου, καίπερ δύο αἰῶνας καὶ πλέον μετὰ τὸν τούτου θάνατον γεννηθεῖς. Ἡ συνήθης κλησις τοῦ 'Αλεξάνδρου πρότερον εἶναι 'Αλέξανδρος Φιλίππου ἢ 'Αλέξανδρος ὁ Μακεδῶν ἢ ἀμφοτέρω ὁμοῦ (ὡς ἐν Μακκαβ. Α' 1· «'Αλέξανδρος ὁ Φιλίππου ὁ Μακεδῶν»). Ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς περὶ τοῦ 'Αλεξάνδρου παραδόσεσι καλεῖται οὗτος Ἰσκανδέρ παρὰ τοῖς Ἀραβῶν ἢ Σικανδέρ παρὰ τοῖς Πέρσαις, **Δουλικαρνέιν** ἦτοι «'Αλέξανδρος ὁ δίκερως». Καὶ τὸ μὲν ὄνομα Ἰσκανδέρ ἢ Σικανδέρ εἶναι αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐλληνικὸν ὄνομα 'Αλέξανδρος μετὰ τοῦ ἀραβικοῦ μετασχηματισμοῦ τοῦ ἐλληνικοῦ ὀνόματος. Οἱ ὀπωσοῦν γινώσκοντες τὴν Ἀραβικὴν ἐννοοῦσι πῶς οὕτω μετέπεσεν ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ τὸ ἐλληνικὸν ὄνομα. Οἱ Ἀραβες συνηθίζουσι τῶν ὀνομάτων τῶν οὐσιαστικῶν νὰ προτάσσωσι τὸ ἄρθρον **أل**. Ὅπως δὲ οἱ Εὐρωπαῖοι οἱ μὴ εἰδότες τὴν τοιαύτην χρῆσιν τοῦ ἄρθρου πολλὰ ὀνόματα ἐκ τῆς ἀραβικῆς ληφθέντα εἰς τὴν ἐπιστήμην ἢ εἰς τὴν συνήθη χρῆσιν συνεχῶνευσαν μετὰ τοῦ ἄρθρου (ἄλ-γεβρα) (ἄλ-χημεία, ἄλ-μανάχ, ἄλ-τουβαρέν, ἄλ-κοχόλ) οὕτω καὶ οἱ Ἀραβες ἐνίοτε ἀπὸ τῶν ξενικῶν ὀνομάτων τῶν ἀρχομένων ἀπὸ τῆς συλλαβῆς **αλ**, νομίζοντες ταύτην ἄρθρον, ἀφαιροῦσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ξενικοῦ ὀνόματος. Οὕτω λοιπὸν διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ **αλ** ἀπὸ τῶν δύο πρώτων συλλαβῶν τοῦ 'Αλεξάνδρου τὸ ὄνομα τοῦτο μετέπεσε παρὰ τοῖς Ἀραβῶν εἰς **Ἐξανδέρ**, **Ἐκσανδέρ** καὶ μεταθέσει τῶν συμφώνων **κ σ εἰς σ κ** εἰς **Ἰσκανδέρ**, μεταπεσόν παρὰ τοῖς Πέρσαις εἰς Σικανδέρ (οὕτω καὶ τὸ **Ἀράξης**, θεωρηθὲν ὑπὸ τοῦ ἀραβος γεωγράφου ὡς προσελθὸν ἐκ τοῦ ἄλ-Ράξ, μετεποικίθη εἰς **Ράξ**). Ἐκ τῆς ἀραβικῆς δὲ τὸ ὄνομα ('Αλέξανδρος) ὑπὸ τὸν τύπον **Ἰσκανδέρ**